

Õnnestunud raamat sajandivanusest hoonest

TIJU MÄNNISTE, kultuuriloolane Viljandist
Tartu ülikooli kultuuriloo õppejõud
toimetus@virumaateataja.ee

Sain hiljuti ootamatu kingi, vana sõber rõõmustas mind raamatuga "Saja-aastane koolimaja Rakveres". Raamat tutvustab 1915. aastal Rakvere õpetajate seminariks rajatud hoone sajandipikkust ajalugu.

Juubelialbumi koostajaks on Rakvere ametikooli ajalooõpetaja Merike Kaskov. Tihti valmivad trükised kooli ajaloost vaid koolirahvast huvitava kronoloogiana ja pigem reklaammaterjalina. Käesolev raamat on "välja kukkunud" tõelise kultuuriloolise pärlina, kuna see on valminud professionaalsel kõrgtasemel ning laiemat huvi äratavalt.

Eesti kaasaegse kooliajaloo juured ulatuvad 19. sajandi alguse haridusreformide aega, mil tormiliste tööstusajastu muutustega kaasnesid uued ha-

RAKVERE AMETIKOOL

ridusnõuded. Sajanditepikkuse raske teotöö vahetasid välja palgatöö ja uued elukutsed. Kindel elukutse kujunes võtmeks, mis avas maailma väravad, elukutse muutus elamise teljeks.

Paralleelselt üldharidussüsteemi moderniseerimisega alustati ka õpetajate koolitamist. Juba Tartu ülikooli taasavamisel 19. sajandi algul asutati kõrgkooli juurde pedagoogiline insti-

tuut. 1828. aastal alustas tööd Tartu elementaarkooliõpetajate seminar. Maapiirkondade jaoks lisandus sajandi keskel veel köstrite ja kihelkonnakooliõpetajate seminar Valgas (Cimze seminar). Õpetajate seminar Tartus jäi aga ligi sajandiks ainulaadseks omataoliste seas, teise samalaadse kooli asutamine toimus alles 20. sajandi algul Rakveres.

Moodsa aja märk oli ka see, et just uute koolihoonete projekteerimisel katsetati tollaseid innovaatilisi tehnoloogilisi võimalusi.

1915. aastal valminud neorenessanss-stiilis imposantne lossitaoline koolihoone oli esimene elektrivalgustuse ja moodsa küttesüsteemiga maja Rakvere linnas. Algas selle hoone põnev ja kirju elulugu, milles peegeldub ühtaegu meie riikluse kui ka hariduse ajalugu. Seda kirjeldabki vastvalminud raamat.

Tänase haridusvõrgu kokkutõmba-

mise taustal on selle väärikalt kujundatud ja allikatemahuka trükise tähtsus eelkõige kultuurilooline, kuna osundab ühele olulisele osale Eesti haridusloos.

Koolihoone juubelialbumi kultuuriajaloolist väärtust tõstab eelkõige mitmekülgse allikmaterjali kasutus: arvukad ehitus- ja renoveerimisplaanide koopiad ning möödunud aegade ajalehtede väljalõiked. Õnnestunud valikuga fotomaterjal kajastab eri kümnendite ideoloogiat ja vaimsust.

Raamatu koostaja on lahendanud sajandivanuse hoone mahuka ajalootutvustuse väga nutikalt, lugejateni on toodud peamiselt murrangulised sündmused.

Need üsna tõsised ja kohati traagilised faktid on kirjutatud muhedas laadis lühilugudena, mida omakorda toetavad tollaste sündmuste otseste tunnistajate emotsionaalsed mälestuskildud.

Album väärribki esiletõstmist just oma tervikkikkuse ja huvitava materjalivaliku tõttu. Koostaja on suutnud ühe ehitise rajamise, lagunemise ja taasrenoveerimise pikaajalisse protsessi pikhida eri koolitüüpide (õpetajate seminar, internaatkool, sanatoorne kool ja kutsekool) tegevused. Üle sajaleheküljelise trükise viimasel paarikümnel lehel tutvustatakse värvifotode abil Rakvere ametikooli uute õppehoonete ehitust ja ajaloolise hoone renoveerimist.

Üks ring on täis saanud – suurejooneliselt alanud ning sõdade ja valitsuste vahetuste tõttu kiratsenud ja aegajalt jälle kosunud hoone sai oma väärikat juubelit tähistada nii-öelda pidurõivais. Et uued õppehooned ja uuele elule aidatud ajalooline koolimaja saaks talletada veel arvukalt põnevaid legende ja lugusid, jääb üle soovida soolilisele juubilarile jätkuvat pikaeealisust ja õnnelikkust tulevikku.